

LBRIS

We know
books

MIHAI-DUMITRU
MANCIU

PRIMITIVII

EDITURA

CREATOR

BRAȘOV, 2025

CUPRINS

PROLOG.....	7
I.	9
II.	19
III.	25
IV.	32
V.	41
VI.	50
VII.	57
VIII.	65
EPILOG.....	71

PROLOG

Se estimează că universul observabil, aflat în expansiune continuă, are în jur de nouăzeci și trei de miliarde de ani-lumină în diametru. Dimensiunile sunt cu siguranță și mai mari, însă lumina de la acele îndepărtate stele și galaxii nu a ajuns încă până la noi.

Există undeva între două sute de miliarde și două trilioane de galaxii doar în acest spațiu observabil, iar acestea conțin aproximativ două ori zece la puterea douăzeci și trei de stele și de patru ori zece la puterea nouăsprezece găuri negre. Numărul planetelor este atât de mare, încât devine greu de imaginat.

Calea Lactee este ceva mai mare decât media, însă alte galaxii ar putea-o înghiți de numeroase ori. Are un diametru cuprins între o sută și două sute de mii de ani-lumină și conține între două sute și patru sute de miliarde de stele care gravitează în jurul unei găuri negre supermasive cu o masă de peste patru milioane de ori mai mare decât cea a Soarelui.

Sistemul nostru solar, în funcție de cum îl definim, are un diametru cuprins între nouă miliarde de kilometri și doi ani-lumină.

Soarele reprezintă nouăzeci și nouă virgulă opt la sută din masa totală a sistemului.

Pământul, o bucată de piatră veche de patru miliarde și jumătate de ani, reprezintă zero virgulă alte trei zerouri urmate de un trei din masa totală a sistemului solar.

Întreaga viermuială umană s-a petrecut pe această fărâmbă de praf.

Lângă valea unui râu, pe colțul unui continent din cele șapte, un grup de oameni – cele mai inteligente animale de pe această planetă – duc o existență precară, în ignoranță și teamă, dând o importanță majoră lucrurilor minore.

I

Văzuse patruzeci și opt de veri. Se spunea că era cel mai bătrân om care a trăit vreodată și se simțea la fel. Avea dureri în tot corpul, aproape constant. Somnul, care se lăsa așteptat tot mai mult și dura din ce în ce mai puțin, era un paliativ nesatisfăcător. Simțea că arde pe dinauntru. Sub piele se puteau ghici mici umflături din loc în loc și una foarte proeminentă în zona gâtului. Aproape toți ajungeau, mai devreme sau mai târziu, să treacă prin astfel de chinuri – dacă erau norocoși. Era ciclul firesc al vieții, așa că el nu se plângea, nu avea voie. Trebuia să pară invulnerabil și înțelept. Tribul îl știa ca fiind magic, capabil să intre în contact cu strămoșii, iar un astfel de om nu putea fi supus aceluiași suferințe ca toți ceilalți. Poate chiar era, într-un fel, dar nu așa cum îi lăsa pe ei să creadă.

Întrebările care pe el îl obsedau erau de neconceput pentru cea mai mare parte a tribului. Succesorul încerca timid să priceapă. Strămoșii nu îi vorbeau în minte, nu își turnau înțelepciunea în el ca apa într-un dovleac uscat și scobit. Ei comunicau prin semne antice, criptice, majoritatea lăsate de-a lungul a mii de veri pe toți pereții peșterii unde putea ajunge un om să lase urme. Datoria lui era să ducă mesajul mai departe, să rămână un lider spiritual care să țină sub control tribul și să nu le permită să-și

urmeze în totalitate instinctele – acelea care i-ar fi adus la nivelul animalelor pe care le vânau și care, la rândul lor, îi vânau pe ei.

Succesorul ales trebuia să priceapă și să învețe repede. Bătrânul șaman simțea că sfârșitul i se apropie.

Avi, succesorul, stătea în spatele lui și ținea torța. Îl alesese pentru inteligența lui, dar mai ales pentru empatia pe care o arăta și pentru felul în care îi trata pe alți membri ai tribului care erau mai slabi decât el. Nu a spus motivația reală nimănui, firește. După o lungă meditație în peșteră, lângă lacul subteran cu apă rece, dulce – apă dătătoare de viață, pe care o puteau bea doar la mari sărbători sau triumfuri, precum uciderea multor cai, a ieșit afară, s-a prezentat gol în fața întregului trib și le-a spus că strămoșii l-au ales pe Avi ca viitor șaman, iar încălcarea spuselor lui, după moartea bătrânului, va duce la foamete și boli.

Chiar dinainte de a face anunțul, începuse pregătirea succesorului. L-a învățat ce plante să culegă și cum să procedeze pentru a scoate pigmenți roșii, maro, galbeni, negri... I-a arătat cum să se înțepe cu ace din oase cioplite și scufundate în pigment pentru a se tatua. L-a învățat cum ar trebui să interpreteze mesajele lăsate de strămoși. I-a arătat cum să facă focul și ce să pună în el pentru a obține flăcări de culori diferite. L-a învățat cum să cânte folosind sunete guturale, aproape animalice, cum să-și dea ochii peste cap, cum să usuce frunzele sacre, să le

inhaleze fumul, ce și câte fructe putrezite și ciuperci sacre să mănânce pentru a intra în transa care avea un efect atât de puternic asupra tribului – chiar și asupra lui Met, marele vânător, stăpân al femeilor și forță a naturii.

L-a învățat să distingă, din toate speciile de ciuperci, care sunt otrăvitoare și care sunt sacre, ce fel de ciuperci se consumă iarna și ce fel se consumă la început de primăvară pentru a mulțumi strămoșilor. L-a învățat cum să le prepare, ce vrăji să rostească deasupra lor înainte de a le distribui tuturor și care sunt ciupercile pe care doar un șaman și ucenicul său aveau dreptul să le consume pentru a induce o elevare a conștiinței care să îi apropie mai mult de strămoși. L-a învățat cum se îngrijește un os rupt, cum se oprește o sângerare, cum se ajută o femeie să nască, ce vrăji sunt potrivite pentru ce boli.

Toate aceste lecții însă reprezentau doar forma – elemente esențiale pentru a confirma în fața tribului înțelepciunea și sacralitatea din care se trăgea autoritatea șamanului.

Cele mai importante lecții pe care a încercat să i le transmită lui Avi țineau de logică de bază, înțelepciune, tehnici de manipulare, curaj. A încercat și, credea el, reușise în mare parte să își facă succesorul să înțeleagă că puterea tribului stă în unitatea lui, în umanitatea care îi desparte de animalele de care se feresc și de animalele pe care le mănâncă.

Ce trebuie să facă un om pentru a fi om și nu bestie? Trebuie să aibă grijă de alții, să se asigure că

vânătorul care și-a rupt piciorul va avea de mâncare chiar dacă nu a contribuit la obținerea ei; că femeile bătrâne, care nu mai pot face copii, sunt apreciate și înțelepciunea lor este folosită pentru creșterea celor mici; că morții sunt îngropați cu respect, cu mărgelile de piatră și os, cu topor de mână din piatră bună și brâu din piele de căprioară, cal sau vită – pentru a putea merge cu demnitate în fața judecății strămoșilor.

Trebuie să aibă compasiune, să respecte ierarhiile, desigur, dar să-i trateze cu demnitate pe toți cei din trib, pe toți cei care au mai rămas din oameni în colțul acesta primitiv al lumii, pe toți cei patruzeci și trei care se țin de viață. Trebuie să nu uite niciodată că moartea e mereu cu ei și poate veni oricând, să-și mențină autoritatea și să o dea mai departe, să-i supună pe cei care sunt mai mult bestii decât oameni.

Un trib fără un șaman se va dizolva în ferocitate. Cine ar putea să-l țină în frâu pe cel mai puternic și priceput vânător? Met. Met, cel care se poate înmulți cu toate femeile din grup și fără de aprobarea căruia nimeni altcineva nu se poate atinge de una. Met, cel pe lângă care copiii nu râd și vorbesc în șoaptă. Met, cel care a zdrobit capul unui bebeluș pentru că nu se mai oprea din plâns noaptea. Met, care a posedat-o pe mama pruncului zdrobit chiar lângă cadavru, în timp ce urletul ei sfâșietor urca până la găurile luminoase din cer.

Doar un șaman în care oamenii cred și de care se tem îl poate opri. După moartea atât de violentă a

inocentului, bătrânul a strâns întreg tribul în jurul său și a făcut un foc mare. A întrebat strămoșii ce se întâmplă cu cei care îșiucid semenii, chiar și pe cei cu un statut insignifiant, fără un motiv temeinic aprobat de șaman sau fără a fi în legitimă apărare. Apoi bătrânul a început să tremure și să cânte în cuvinte necunoscute, a aruncat ceva în foc, făcându-l să crească și să ardă cu o roșeață nenaturală. S-a ridicat în picioare și a dansat în jurul flăcărilor, continuând să cânte. A scos sunete de lup și de urs, după care a leșinat, aparent mort.

L-au tras de mâini, de picioare, l-au scuturat, dar nu a mișcat. După un timp s-a ridicat, iar ochii lui erau complet albi. L-a arătat pe Met cu degetul și i-a spus, cu o voce care nu era a lui, că „cel ce omoară un prunc și nu recompensează moartea omului care ar fi trebuit să fie, cu devotament pentru trib, pentru vânătoare îmbelșugată și pentru milă față de cei slabi, acel om va fi hulit când va ajunge în fața strămoșilor, va fi alungat de la cercul lor îmbelșugat, va fi una dintre acele lumini care cad arzând din cer și va dispărea pentru totdeauna. Viața sa nu va mai continua după moarte. Nu va participa la consiliul strămoșilor.”

Astfel, a reușit să tempereze, cel puțin pentru moment, violența care bolborosea în spiritul lui Met.

Cum se poate deosebi omul de animal? Ce poate pune între el și lumea din jur pentru a se plasa deasupra ei și pentru a o domina? O nouă ordine. O ordine în care cel puternic să fie supus, la fel ca cel

slab, aceleiași set de reguli născute din poveste. O ordine în care un Met, un om cu puterea unui taur, căruia nimeni nu-i poate face față, nu va mai putea zdrobi un alt cap de inocent pentru că se teme de acea ordine și o respectă.

De frică, Met s-a supus... pentru moment. Dar natura lui a rămas aceeași.

Avi trebuie și încercă să învețe cum să-i supună pe cei puternici. Dar, pentru a deprinde această putere, trebuie să fie și el supus aceleiași ordini. Iar ordinea tribului dictează că un șaman nu poate avea o femeie. Iar Avi o iubește pe Dia. Va trebui să renunțe la ea după moartea bătrânului. El este înlocuitorul dintr-un lung șir neîntrerupt, care se întinde în negura timpului. Dacă renunță la responsabilitatea sa față de trib, va fi damnat, va fi una dintre acele lumini care se prăbușesc de pe cer.

Dia trebuie abandonată – dar nu acum. Bătrânul pare încă viguros și îi poruncește să nu mai miște torța.

Așezat pe podeaua peșterii, cu picioarele încrucișate în fața lui și cu torța înlocuitorului în spate, bătrânul își lipește palma de peretele peșterii și, peste ea, scuipe un pigment roșu folosindu-se de o trestie. Forma mâinii lui va rămâne în peștera sacră, alături de forma mâinilor celor care au fost înaintea lui. Deasupra palmei nou apărute, bătrânul trasează cu degetele o tulpină de ciupercă neagră, iar partea superioară o colorează cu roșu, asigurându-se că este

acoperită de niște bulbi mai mici și mai mari, precum și de dungi negre care sparg uniformitatea roșului.

Fiecare șaman își lasă înțelepciunea în peșteră așa cum știe el mai bine: pictează lupi, cai, oameni, simboluri abstracte – dar toți trebuie să-și lase mâna, pentru a-i ghida pe cei care-l urmează, și ciuperca sacră, în roșu și negru. Se spune că din ciuperca primordială se trag toți oamenii. De aceea este sacră, iar unele specii trebuie consumate doar de șamani.

Avi încearcă să-l urmărească pe bătrân cu toată atenția, să absoarbă toate informațiile, dar, fără să vrea, mintea îi fuge mereu la Dia – cea mai frumoasă făptură. Dia, care era numai a lui... până la moartea mentorului său. După ce fusese declarat succesor, Met îl „răsplătise” dându-i dreptul să aleagă orice femeie dorește să-i fie alături până când va trebui să renunțe la astfel de plăceri pentru a prelua spiritul șamanului. Nu a ezitat o clipă. A numit-o imediat ce i s-a ivit ocazia. Crescuseră împreună, se jucaseră amândoi și împărțiseră totul, iar, cu timpul, a ajuns să o vadă așa cum era: cea mai frumoasă și blândă dintre femeile tribului. O dorea dintotdeauna. Ochii ei albaștri, părul negru, pistruii, alunițele și nasul ușor cărn aveau un efect hipnotic asupra lui. Bineînțeles, Met fusese primul care a avut-o, dar acum era doar a lui.

Dia era iute, știa să vadă în sufletul oamenilor – probabil cea mai inteligentă și descurcăreță ființă din tribul lor. Înțelegea lumea mai bine și mai repede decât Avi, pe care îl iubea la rândul ei. Dar nu se putea

pune problema ca ea să fie succesoarea șamanului. Femeile nu aveau tăria fizică a bărbaților, așa că le erau supuse și nu puteau spera vreodată să pătrundă în tărâmul strămoșilor pentru a ghida tribul.

Totuși, bătrânul șaman ar fi dorit-o pe ea. Avi a fost o soluție de compromis – a doua cea mai bună variantă. Ordinea era clară, iar bătrânul nu ar fi putut alege o femeie ca succesoare fără a-și pierde autoritatea... sau poate chiar fără a provoca revolta întregului trib, sau cel puțin pe cea a vânătorilor.

Cu toate acestea, Dia învățase, datorită lui Avi, multe dintre secretele șamanului, în special cele legate de tratarea bolilor și rănilor. Cu acceptarea tacită a bătrânului, Avi îi împărțea totul, cu excepția a ceea ce îi fusese interzis în mod expres.

Dia avea o poziție privilegiată: niciun vânător nu se putea atinge de ea – cel puțin nu până la moartea bătrânului. Când iubitul ei se ocupa de ucenicia lui, ea își umplea timpul căutând fructe, miere, plante medicinale și orice altceva ar fi fost de folos tribului. Se îngrijea de cei bolnavi, aducea apă de la râul lor, care se afla doar la o aruncătură de băț de peștera sacră, făcea mărgelile din pietre colorate și le lega în coliere cu ajutorul firelor de păr de cal împletite, ajuta la prepararea meselor.

Uneori, seara, când se strângeau cu toții în jurul focului, Dia le povestea tuturor o seamă de întâmplări care nu s-au petrecut niciodată: vânători imaginare, eroi care salvau un trib întreg de la anihilare după ce învingeau haite de lupi imenși, cu dinți cât

brațul unui om; povești despre marele deșert de dincolo de râu și despre imensa întindere de apă otrăvită unde râul se sfârșea; iubiri care cucereau toate obstacolele și triumfau într-un final, culminând cu nașterea unui erou... și multe altele.

Majoritatea membrilor tribului tăceau când Dia începea să povestească și ascultau fascinați. Toți se întrebau de unde vin sau de unde culege ea aceste ficțiuni.

Bătrânul o asculta mereu cu atenție și o respecta pentru capacitatea ei de a capta atenția și mințile oamenilor. Îl iubea pe Avi și îl vedea ca pe un bun succes, dar alegerea ideală ar fi fost, fără îndoială, Dia. Păcat că îi lipsea acel apendice crucial...

Tribul își ducea existența la fel cum o făcuse de sute sau poate chiar mii de ani. Bărbații puternici mergeau la vânătoare înarmați cu sulițe cu vârf ascuțit din piatră și uneori aduceau înapoi cai, căprioare, vite, iepuri, porci. Bătrânii, femeile și copiii căutau fructe și orice alt aliment comestibil, uneori adunau ciuperci la ordinele șamanului, găteau, făureau unelte din piatră precum topoare de mână sau vârfuluri pentru sulițe, aduceau apă de la râu în coji de dovleac, făceau mărgelile și haine din piei de animale, ridicau corturi cu structură de lemn și acoperământ din aceleași piei. Met, în calitatea lui de cel mai puternic om, avea dreptul la cea mai mare și fragedă bucată de carne, la cele mai dulci fructe și la toate femeile pe care le împărțea cu ceilalți bărbați așa cum credea el de cuviință. Ele se supuneau pentru a nu

cădea victime violențelor la care oricum erau supuse ocazional. Șamanul transmitea mai departe înțelepciunea și ordinea tribului către Avi, care fugea cu fiecare ocazie pentru a fi cu Dia. Zilele se topeau unele în altele. Unii mureau, alții se nășteau, principala preocupare era asigurarea următoarei mese.